

Бабенко Анастасія Нечипорівна

1922 р.н., жителька с. Мала Вільшанка,

(запис 2007 р. директора Будинку культури Мацути Л.І.)

На вигоні стояв красний тік, туди звозили забране у людей зерно.

У 33-му году мати лежала на печі пухла, а я щось варила у печі їсти. Горщик перекинувся, все з нього вилилося, я дуже плакала. Мати померла, я осталася сиротою. Мене забрали в приют. Стояла здорова хата, в ній було багато дітей. Зі мною був мій брат менший, але й він помер від голоду.

Драбинко Ганна Григорівна

1925 р.н., жителька с. Мала Вільшанка,

(запис 2007 р. директора Будинку культури Мацути Л.І.)

В ту страшну голодовку мені було 8 років. Сім'я в нас була велика: три брати і три сестри, батько і мати. Серед ночі ввірвалися «активісти», за руки стягували нас з печі, лаялись і забрали все до зернини. Дуже запам'ятався мені страшний чолов'яга, сліпий на одне око, Лука. Він давав нам стусани і казав, що всіх повбиває. Забрали корову, коней і воза, все, що було в дворі, забрали. А потім ще ходили, вишукували і забирали все до зернини, до крихти.

В нас уже не було за що роздобути кусочок хліба, то батько почав розбирати клуню на дрова і возив їх тачкою на Білу Церкву. За одну тачку дров вимінював одну хлібину. А ми, малі, сиділи у вікні і виглядали батька, щоб дав по маленькому кусочку хліба і по пучці солі. Мати варили суп з лободи, а ще товкли її у «снаряді», добавляли лупу, пекли маторжаники, а тоді, наївшись, дуже мучились, бо були закрепи жолудка.

Вже в 33-му батько вивезли і проміняли на хліб, лупу і сіль все, що можна було. Ще тільки остались в матері золоті сережки і хрест, і гарне намисто. Вона дуже дорожила цим, бо це їй дісталося ще від бабусі, але все це вона віддала, і батько завіз у Білу Церкву і виміняв у жидів на 1 мішок лупи.

Я малою все допитувалася батька, чому в Білій в людей є щось їсти, а в селі ні в кого нічого нема. Люди на той час вже дуже падали, вмирили діти. У сусіда Михайла вмерло троє дітей, і ми бачили, як їх везли на цвинтар у велику яму, і плакали дуже, бо ми з ними гуляли.

Старші мої брати Пилип і Марко ловили горобців, пекли їх на вогні і давали нам по одному горобчику, тоді вони нам були дуже добрі.

Іващенко Віра Кирилівна

*1922 р.н., жителька с. Мала Вільшанка,
(запис 2005 р. бібліотекаря Захожі Л.О.)*

Сльський активіст Іван Ярошінський знайшов в коморі пироги і забрав всі до одного, а потім ще й забрав в стакані мак, який мати приготувала для куті і при цьому сказав: «А в мене з медом мак буде смачніший».

Ці місцеві «комезани» забрали в нас і свиню, і зерно, одержу, рядна, полотна, кожухи, а потім всім цим ділилися і носили нашу одержу.

На той час, в 33-му році в селі було всього 11 корів, а тим коровам, що вони звезли в колгосп, ради дати не могли, то «активісти» їх вирізали, по ночах пили-гуляли та все співали: «Ми царі, ми царі». А через них скільки людей померло.